

Årets samlare ger historien liv

Nyligen utsågs Bernhard Englund till Årets samlare i The Collectors Awards 2012 för sitt livsverk Ryttmästarbostället. Men det var hans pappas berättelser om Starke Tufve och hans bravader som lade grunden till hans historieintresse. Följ med till en unik historisk miljö, där historien bokstavligen får liv!

TEXT: FINN GRIBERG FOTO: ANNA VON BRÖMSEN

MED HJÄLP AV gps snirklar sig Antikvärlden fram mot Ryttmästarbostället, strax utanför Skövde. Vägen går genom ett område med små fritidshus längs Simsjöns kant. Vi börjar undra om vi hamnat rätt, men så reser sig en ståtlig byggnad med trappstegsgavel. När vi passerat

den börjar en resa som ska ta oss till såväl renässansens som empirens tidevarv – och inte minst barockens epok då Sverige genom krig och framgångsrik politik reste sig till en stormakt i Europa.

Bernhard Englund fick tidigare i år fick ta emot utmärkelsen Årets samlare i tävlingen The Collectors Awards. Nu tar han emot oss i farstun till sitt privata hus på området. Det krävs inte många steg in i hemmet, som förr disponerades av officerarna vid regementet K3, för att förstå att Bernhard är en vän av konst och historia. På väggarna hänger klassiskt måleri av stora svenska konstnärer. Det är landskap och djurmotiv i vackra ramar. Men fördomen om en sävlig samlartyp får vi snabbt sopa under mattan, här finns också blankvapen och slagläsbössor.

När Bernhard Englund gick i pension efter ett framgångsrikt yrkesliv som militär fick han tid för sina intressen, främst det militärhistoriska. En fascination som fick sin näring från upplevelser under pojkåren på Duvestubbe gård.

– Jag brukade smita med när männen samlades i herrummet efter middagarna. Där låg jag under bordet och lyssnade när gubbarna berättade historier om gamla slag och krig, säger Bernhard.

På gården fanns också den så kallade Tufve- →

Varje år visar Bernhard Englund upp sina samlingar för tusentals besökare på Ryttmästarbostället, en viktig kulturgärning som gett honom flera utmärkelser.

Gäststugan i Ryttmästarbostället,
sedd från hallen, i fonden Karl XII
som väggmålning.

Bernhard Englund
trivs i Ryttmästar-
uniform M/1700,
han går in i sin roll
till hundra procent.

Karolinska drabantvärjor hänger
välputsade på rad i museidelen.

År 1693 fick den blivande Karl XII som prins
ett skrivbord utfört av Hindrich von Hachten.
Bernhard köpte nyligen skrivbordet på auktion.

Dagligstugan i Rytt-
mästarbostället med
sin vackra öppna spis.

Ett vackert snidat knivfodral bär dateringen 1587.

Ovanför salongsgruppen hänger originalmålningar av »de tre Karlarna« – från höger Karl X, Karl XI och Karl XII.

Knapadelns dryckeskärl gjordes i masurbjörk med benknappar, istället för det mycket dyrbarare silvret.

»Humor och allvar blandas, dock hela tiden med en skärpa kring årtal, personer och historiska skeenden.«

stugan, ett gammalt hus från tiden före freden i Roskilde 1658. Dit kom turister, och Bernhards pappa brukade öppna och bland annat berätta historier om starke Tufve och hans bravader.

Den pensionerade majoren ville på något sätt fortsätta sin pappas tradition att sprida kunskap om Sveriges historia. Chansen kom när ett ryttartorp vid Hornborgasjön skulle säljas. Bernhard köpte och flyttade med hjälp av sin son torpet – stock för stock – till dess nya plats på tomten vid Simsjön. Efter den manövern tog det hela fart, projekten följde på varandra och fler hus kom på plats. Fast något Ryttmästarboställe fanns inte bevarat i Sverige så med Skövde kommun, byggarna Lorentzon och Rapp med flera som sponsorer, byggdes en exakt kopia efter greven, militären och arkitekten Erik Dahlbergs originalritningar från 1687. Med en spektakulär kanonsalut invigde kungen Ryttmästarbostället 1995, vilket var 308 år efter att bläcket på Erik Dahlbergs ritningar hade torkat.

Engagerad berättare

Det har blivit dags för dagens guidade visning av Ryttmästarbostället – snudd på dagligen kommer en busslast med besökare. Idag får vi följa med en grupp pensionerade artillerister från forna A9 i Kristinehamn som ska få sig en rejäl gnuggning i svensk historia i allmänhet och svensk militärhistoria i synnerhet.

Innan gruppen tas emot kränger Bernhard på sig ryttmästaruniformen M/1700; stövlar, handskar, rock och på huvudet en klassisk *tricorne* – dåtidens trekantiga modemössa. Förvandlingen är omedelbar och Bernhard går in i sin roll till hundra procent. Vant låter han besökarna exercera mellan parkeringen och rundturens två första byggnader – Husartorpet och Ryttartorpet. Berättandet står i centrum, men gästerna får inget stelt redovisande av historiska fakta. Istället låter Bernhard historien kryddas av sina personliga reflektioner och erfarenheter. Humor och allvar blandas, dock hela tiden med en skärpa kring årtal, personer och historiska skeenden.

Detaljerat beskriver Bernhard hur indelningsverket fungerade, ett system som före allmän värnplikt under flera århundraden användes för att finansiera och bemanna den svenska armén. Flera hemman gick ihop i rotar och bekostade en knekt. Både Husartorpet och Ryttartorpet befolkades en gång för länge sedan av indelta soldater. I husen finns tidsenliga miljöer inredda.

Efter besöken i torpen marscherar vi vidare till den centrala byggnaden – Ryttmästarbostället. Kavalleriets ryttmästaren var i det närmaste att jämföra med kaptens grad inom andra truppslag – även om det idag är svårt att exakt jämföra dåtidens militära grader med de nutida.

Vi kliver in och förflyttas till tidpunkten för det stora nordiska krigets utbrott år 1700. I ett av →

BERNHARD OM THE COLLECTORS AWARDS

Vad betyder utmärkelsen Årets samlare för dig?

– Man växer väl lite som människa och det är ett erkännande för det vi gör här på Ryttmästarbostället.

Vem vill du se som Årets samlare nästa år?

– Det finns många fantastiska samlare, Lasse Åberg som var nominerad redan i år, är en av dem.

FAKTA/MER INFO

Ryttmästarbostället, övriga byggnader och samlingarna ägs och utvecklas av en ideell förening. Hit kommer cirka 15 000 besökare per år för att ta del av den unika miljön. En viktig del av verksamheten är att arrangera middagar, konferenser och inte minst de välbesökta julborden.

För mer info och bokning, gå in på www.ryttmastarbostallet.nu eller ring 0500-41 20 82.

THE COLLECTORS AWARDS

The Collectors Awards är ett pris som delas ut årligen av The Collectors Hotels i samarbete med Antikvärlden och Antikmässan. Syftet är att främja konst- och antikbranschen. Priset delas ut i fem klasser; Årets Dyrgräp, Årets Antikaffär, Årets Förnyare, Årets Samlare och Årets Monter på Antikmässan.

Ryttmästarbostället är en exakt kopia efter Erik Dahlbergs originalritningar från 1687.

I boställets kontor möter Ryttmästaren översten – med adjutant. Dockorna har Bernhard gjort själv.

»Även om de naturtrogna dockorna i rummet är stumma, är det lätt att fantisera om hur den hetsiga diskussion kunde tett sig mellan officerarna.«

boställets totalt fyra rum sitter Ryttmästaren med adjutanten bredvid och diskuterar med översten. Även om de naturtrogna dockorna i rummet är stumma, är det lätt att fantisera om hur den hetsiga diskussion kunde tett sig mellan officerarna.

I rummet bredvid är ryttmästarens fru sysselsatt med sina bestyr, men säkert medveten om vilken svår situation som väntade hennes man, regementet och riket. Luften är mättad med tjärdoft och en ton av rök från den flammande brasan i öppna spisen. De breda golvtilljorna knakar lite när besökarna samlas tätt kring Bernhard som med engagemang berättar om hur livet tedde sig i bostället under tidigt 1700-tal.

Föremål av riksintresse

Gruppens häpna ögon riktas nu mot nästa del av rundturen – en vägg åker upp och visar det museum som ligger i anslutning till Ryttmästarbostället. I första rummet får besökarna ta del av en mycket omfattande samling vapen och mynt – från vikingatid fram till 1800-talet. Längs väggarna hänger blankvapnen tätt, tätt bredvid varandra. Bakom skottsäkert glas ovanför samlas en snudd på obeskrivlig mängd antika slaglås- och flintlåsvapen. Samlingen är kronologiskt uppbyggd och till varje regent finns även en mycket imponerande myntsamling.

Det är lätt att inse att Bernhard Englund är en

värdig vinnare av titeln Årets samlare – förutom de dekorationer han redan fått i form av Pro Patriamedaljen och den ryska Gagarinmedaljen – och årets Skövdebo 2010. Att bli Årets samlare är ännu en bekräftelse på att han gjort en betydande kulturgärning för att levandegöra den svenska historien.

Men det tar inte slut här, det har faktiskt bara börjat. I rum efter rum – byggda som matsalar och sällskapsrum – får vi följa den svenska historien. Barocken, den gustavianska eran, empiren – alla epoker presenteras med samlingar av möbler, konst, silver, skulpturer – och till allt finns en historia, som Bernhard gärna berättar. Vi får även se prov på hans konstnärliga talanger. Såväl utanför som inuti bostället finns bronsskulpturer utförda av Bernhard. Karl XII är favoritmotivet och finns både i helfigur och som byster. Även vissa oljemålningar, tak- och väggdekorationer har målats av Bernhard själv.

Här finns unika föremål som är av historiskt riksintresse. Det är en välgärning att de visas för allmänheten. Bland toppobjekten finns Karl XII:s skrivbord och Gustav III:s lekvagn.

Ryttmästarbostället är en plats som kräver ett besök. Hur mycket vi än vill ge er läsare en bild av Bernhard och hans livsverk så kan vi inte ge en rättvis bild av honom eller hans gärning – bara ett smakprov på det hela. Uppmaningen blir istället att ta er hit – det är det väl värt. ●

Dörren till bostället har medeltida beslag.

Den gustavianska matsalen är en av flera tidsenligt inredda matsalar och sällskapsrum i museet.

Den vackert utförda lekagn som Gustav III åkt i som prins finns numera i Bernhards samlingar. På porträttet bakom vagnen är lillprinsen 4 år.

Medeltida supsked från 1400-talet då Sverige fortfarande var katolskt. Texten på skeden lyder »Hulp Maria«.